

Suhde Osallistujiin: Hierarkkisuus, Horisontaalisuus Huomion kiinnittäminen siihen, miten suhtaudumme osallistujiin, millaisia kouluttajan ja osallistujan välisiä suhteita löytyy.

Lyhyt johdanto: Mistä on kyse?

Yksi oppimiskokemuksen avainelementeistä on oppijoiden ja opettajan välinen hierarkkinen etäisyys. Vertikaalisessa asetelmassa roolit ovat hyvin epäsymmetrisiä: opettaja näyttäytyy tiedon hallitsijana, jonka velvollisuus on jakaa sitä passiivisesti tietoa vastaanottaville oppijoille. Horisontaalisessa asetelmassa kaikkien osallistujien panosta arvostetaan ja jokaisen kokemuksia pidetään tärkeinä. Kouluttajan henkilökohtainen tapa toimia ei ole ainoa pedagogisen intervention vertikaaliseen ja/tai horisontaaliseen asetelmaan vaikuttava tekijä. Institutionaalinen tapakulttuuri, kouluttajan kansallinen tapakulttuuri ja osallistujien taustakulttuurit vaikuttavat kaikki opetustilanteeseen. Hofsteden (esim. 2011) esittelemän kulttuurillisen ulottuvuusmallin mukaisesti jotkut kulttuurit ovat enemmän orientoituneita valtaetäisyyksien ylläpitämiseen (vertikaalisuus), kun taas toisissa ollaan tasa-arvoisempia (horisontaalisuus). Mitä seurauksia hierarkkisesta oppija-opettaja-suhteesta on? Onko sillä välttämättä kielteinen vaikutus oppimiseen?

Bourgeois ja Nizet'n (1997:171) mukaan sosio-kognitiiviset konfliktit ovat oppimisprosessin avainelementtejä. Nämä johtuvat monien eri näkökulmien sosiaalisesta vastakkainasettelusta vuorovaikutuksessa, mutta niistä voi tulla oppimisen resurssi, kun tilanteessa neuvotellaan uusista vastausvaihtoehdoista; näin tapahtuu horisontaalisessa vuorovaikutustilanteessa. Toisaalta epäsymmetrisessä

tilanteessa osallistujien välillä ei ole vastausten kehittelyä ja neuvottelua. Korkeammassa hierarkkisessa asemassa olevan kouluttajan vastaus on ensisijainen ja siitä ei neuvotella (p. 187). Koulutustilanteessa asetelma on itsessään epäsymmetrinen, mutta kouluttaja voi omaksua erilaisia keinoja ja strategioita tämän epäsymmetrian pienentämiseksi. Kyse on siitä, onko hän valmis tekemään niin.

Luokkien esittely

- Episteeminen asemoituminen: Kouluttaja näyttäytyy tiedon ensisijaisena lähteenä, hänen oppijoille esittämänsä kysymykset eivät ole avoimia vaan niiden tarkoituksena on tarkistaa, tietävätkö oppijat oikean vastauksen.
- Kurinpito: Kouluttaja käyttää auktoriteettiasemaansa oppijoiden kontrolloimiseen sekä tiukan kurin ja järjestyksen pitämiseen.
- Ajan ja paikan käyttö: Kouluttaja sijoittuu luokan eteen ns. valta-asemapaikkaan ja puhuu suurimman osan ajasta ikään kuin hänen sanottavansa olisi tärkeämpää kuin oppijoiden mahdolliset puheet. Aikaa ja paikkaa ei jaeta tasa-arvoisesti.
- Päätösvalta: Kouluttaja on vastuussa päätösten tekemisestä ryhmän puolesta.
- Erilaisuus / samanlaisuus: Oppijoiden oletetaan sopeutuvan kouluttajan rytmiin, tyyliin jne.